

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm II. Iudicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Si obijciat: Iudex vt suspectus recusari potest, si sit dominus partis litigantis, c. causam, 17. e. insinuante, 25. de offic. delegati: Ergo recusari etiam potest, si sit dominus Aduocati. Respondetur neg. conseq. Nam causa magis pertinet ad partem litigantem, quam ad Aduocatum: quare maius periculum est subuertedi iustitiam Iudicis, si pars litigans sit familiaris Iudici, quam si Aduocatus sit. Fatentur enim Hostiensis, & Abb. hic n. 6. Imola n. 9. Si Aduocatus verus perpetuo assisteret Iudici non satis eordato, sed deceptioni atque affectioni obnoxio, iustam esse posse causam recusandi Iudicem.

Sed potestne testis produci ex domo Iudicis? Respondet Abb. hic n. 6. Vel Iudex procedit sua sponte, seu ex officio, tunc testis ab ipso productus ex familia sua, non tantam fidem meretur, vt alius quispiam: Vel Iudex procedit ad instantiam partis, tum nihil refert, ex illius domo seu familia testes produci.

CAPITVLVM II.

Iudicis.

PARAPHRASIS.

Cum Iudicis officium, loco actionis imploratur, vt cum restitutio in integrum principaliter imploratur, tum litis contestatione opus est: Si autem incidenter tantum ante, vel post ingressum causae, Iudicis officium imploratur, tum litis contestatio non requiritur.

SUMMARIVM.

1. Duplex est Iudicis officium, mercenarium & nobile: & hoc iterum duplex, interdum enim Iudex motu proprio, & ex merito officio procedit, interdum autem à parte, v. g. læsa, eius officium imploratur.
2. Dicitur non inter actionem, & imploratio rationem officii.

3. Cum imploratur Iudicis officium nobile, principaliter contra certam personam, & cum causa cognitione, si litis contestatio, secus contingit in mercenario.

Pro intellectu aduerte, quod duplex sit Iudicis officium. Vnum actioni deseruiens, quod mercenarium dicitur, quia illud impartiri Iudex non potest, nisi præcedente actione, per quam petitur, quod sibi ab altero debetur, vt explicauit lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 5. n. 7. Aliud verò est Iudicis officium per se stans, & actioni non alligatum, quod & nobile appellatur. Id verò duplex est: Nam interdum Iudex à partibus non adactus, nec rogatus, motu proprio, & ex merito officio suo procedit, v. g. ad inquirendum, & crimina puniendae. Interdum verò procedit, quia à parte, v. g. læsa, eius officium imploratur: Et hoc casu imploratam officium instar actionis est. Differunt verò actio, & imploratio officij: Nam actio supponit ius ex parte agentis, & debitum seu obligationem ex parte eius, contra quem actio tendit, Instit. de actionib. in princ. At verò qui Iudicis officium implorat, ius propriè nullum præten dit, sed æquitatem, propter quam Iudex succurrere potest, & quandoque debet. Quamobrem hæc officij imploratio extraordinarium remedium censetur, aliàs non instituendum, nisi cum ordinarium actionis remedium deficit, arg. l. in causæ, 16. ff. de minoribus, & dixi lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 11. princ. Videri potest Bartol. in l. 1. n. 10. ff. de iurisdic. omnium Iudicum, Durand. in speculo, tit. de officio omnium Iudicum, §. 2. Imola hic col. 1. Abbas n. 2.

His intellectis, duæ ex textu nostro doctrinæ notandæ sunt. Prima. Si officium Iudicis principaliter imploratur contra certam personam, & necessaria sit cognitio causae, tam post exhibitum libellum, fieri debet litis contestatio. Aduerte, quod dico, si contra certam personam, à qua aliquid petitur: Alioquin enim, si Minor natus, v. g. petat se restitui, quia læsus est ex hæreditate adita, à qua abstinere mauult, opus non est litis contestationis.

testatione, vti colligitur ex Auth. si omnes, C. si minor ab hereditate absteineat, & docet Gl. hic ver. pro actione. Deinde dico; Si necessaria sit cognitio: Nam in causa notoria, vt si filius à patre alimenta petat, non est necessaria litis contestatio: sed de plano procedendum est, iuxta l. nec quicquam, 9. §. de plano, ff. de offic. Proconf.

Altera. Si officium Iudicis, ante, vel post litis ingressum, seu contestationem, incidenter imploratur, necesse non est, vt ideo litis contestatio instituat. Exemplum prio-

ris: Si quis ante litis contestationem petat Aduocatum sibi à Iudice dari; vel ex parte aduersa amoueri, iuxta ea quæ dixi c. præced. Exemplum posterioris: Si quis post litis contestationem, aut etiam post sententiam latam pars alleget errorem facti, per quem necessariam probationem intermisit, ad quam proponendam rogat se admitti Iudicis officio, iuxta c. 3. de in integr. restitut. Videri potest Durandus in cit. §. 2. Abb. hic n. 5. & 10.

TITVLVS XXXIII. DE MAIORITATE ET OBE- DIENTIA.

Disteque de Ecclesiasticorum Ministrorum ordinatione, officijs, ac potestate dictum est, subiungitur hic tit. ad ostendendum, inter illos non esse honoris ac potestatis æqualitatem, sed subordinationem; vt alij maiores ac digniores sint, alij minores, ac subiecti. Quem admodum enim in cælesti hierarchia inter Angelos, & Archangelos, & superiores potestates ac virtutes, quidam ordines, & gradus reperiuntur, ita similiter, in hierarchia, siue bene à Christo fundata & ordinata Ecclesia, vti habetur in c. vii. d. 89.

CAPITVLVM I

Cùm certum.

Honoris prærogatiuâ alios antecedit, qui prius canonicam in Ecclesia ordinationem accepit. Hæc honoris prærogatiua, quæ Ministris Ecclesiæ antiquioribus (non ætate, sed secundum tempus ordina-

tionis, institutionis suæ debetur) consistit in prioritate sessionis, processionis, subscriptionis, responsionis conuentualis &c. Ita enim meritò obseruari solet, vt inter Parochos, aliòsque Sacerdotes, Canonicos, ac Religiosos Professos, si cæterò quin pares sint in ordine ac gradu, reliquos antecedant, qui prius instituti, aut Ordinem professi sunt. Idem quoque inter seculares Congregationes obseruatur, v. g. Consiliarij, Assessoris in eurijs Principum; Professores, & Magistri in Academijs, prout quisque eorum ante, vel post alios institutus, vel creatus est, locum inter eos sibi vendicet: Siquidem hoc cōducit ad multas lites euitandas. Quod si verò contingat, eodem tempore institutos esse, qui cæterò quin etiam antè gestis officijs pares sint, tum ætati meritò deferendū erit. Quia ratione inter nobiles & illustres eiusdem gradūs personas quibusdam regulis receptum, vt in conuentibus ac congressibus maiores natu antecedant.

Ratio horum reddi debet: Quia honor maior in republica ijs debetur, qui & plus meriti, & sapientiores peritioresque sunt. Sed